

ABDULLA QAHHORNING “SAROB” ROMANIDA OBRAZLAR VOSITASIDA G’OYANING OCHILISHI.

A'zamova Gulasal,
Olimjonova Xurshidabonu

FarDu o'zbek tili yo'nalishi 3- bosqich talabalari

Annotatsiya: *Ushbu maqolada Abdulla Qahhor ijodidagi o'ziga xosliklar ochib beriladi. Badiiy adabiyotda asar g'oyasini ochib beruvchi obrzlarning o'ziga hos hususiyatlari tahlil qilinadi, badiiy obrazlar tahlili uchun manba sifatida “sarob “ romani tanib olindi. Mazkur maqola asosida Qahhor asarlarida asar g'oyasini ochib beruvchi vositalardan birini o'rganish yotadi.*

Kalit so'zlar: *Badiiy adabiyot, Abdulla Qahhor, “Sarob”romani, sarob ramani obrazlari.*

Kirish

Abdulla Qahhor asarlari - o'zbek adabiyoti uchun tuganmas xazina , ayni damda millatning o'tmishiga oyna tutib o'zligi anglashga chaqiruvchi yo'lchi yulduz , yozuvchi xalqi uchun mahorat maktabidir.

Yozuvchi mustabid xonlar hukimronlik qilgan eski zamonlar, insonning qo'l oyog'i bilan birga ongi, aqli va qalbini ham kishanlab tashlanganini bolaligidayoq ko'rgan, o'sha chirkin muhitda yashagan ijodkor edi. U yaratgan har bir asar moziydan rang olgan xususan tahlilga tortilgan “Sarob” romanini oladigan bo'lsak asarda o'sha davrdagi siyosiy tuzum mansabdorlar ko'ziga ko'rinmas yashirin ranglarda chizilgan.

Yozuvchi xalqi o'zi qo'roq bo'ladi deyishgan edi siyosat vakillari Qahhorga manashu ibora o'z o'rnida sarob romanida bo'y ko'ratgan qay bir o'rinda malum bir obraz yaratilishi uchun turtki bo'lgan. Saidiy obrazi Abdulla Qahhor uchun katta qurol bo'lgan uning hatti harakatlari, o'y fikrlarining keskin burilishlari orqali ijodkor siyosat ko'ziga ko'zgu tutgan bu taqirning nihoyasi ham zamon kelajagi uchun bashora edi uning naznida.

Siyosat kishilari qo'lga ochiq oydin oyna tutish mushkil edi biroq Abdulla Qahhor zamon imkoniyat beradigan yo'lni tanladi . yozuvchi o'z g'oyasiga mos keladigan qahramonni tanladi shu qahramon timsolida atrofida yashayotgan kimsalar taqdirini chizib berdi. Uning qahramoni izlanuvchan shaxs , biroq izlna turib , tez- tez adashadi . Aksariyat hollarda arosatda qoladi . Bazan xudbinlik kayfiyatiga beriladi , og'machili ham uning ayfiyatiga yot emas .

Qahhorning o'nlab asarlari xususan sarob romanida tasvirlangan ijtimoiy manzaralar xalqni yanchib taqib etib kelgan musibat g'am, anduh va fojealarning o'ziga xos haqqoniy talqinidir. Abdulla Q ahhor o'tmish mavzusiga

bejiz qiziqmagan moziyning zamon bilan doimo bog'laydigan , rishta va halqalarini topib faqat tarix bag'rida qolib ketmaydigan hayot haqiqatlari va fojearini kuyib yonib tasvirlagan.

Rus olimi I Borolina qayd etganidek “ Abdulla Qahhor ijodiga qiziqish uning shaxsiyatiga insoniy mohiyatiga qiziqish bilan bevosita bog'langan uning shaxsiy fazilatlari fikrlash tarzi xarakteri g'ayrat shijoati manaviy dunyosi asarlarida shu qadar yorqin aks etganki yozuvchi Abdulla Qahhor bilan uning shxsi ichidan ajralmas aloqada bo'lib ko'rinadi.

“Sarob” romani tasvirlagan davr shaxsga sig'inish davri edi uning qahramonlari “ziyolilari” manashu ahmoqoona g'oya tasirida ongsizlik qarida qolgan o'z manfaaqti uchun millatning kelajagini poymol qilayotgan shaxslar edi.

Yozuvchining qay bir asarini olmang,unda dard,iztirob, alam, odamzotning barcha quvonch-u shodligi yangicha bo'y ko'rsatadi.asarning nihoyasiga yetmaguningizcha uning ohiri nima bilan yakun topishini bashorat qilolmaysiz, kutilmagan voqelik ilan yuzma yuz kelsiz.

Abdulla Qahhor asarlari qahramonlari ham oramizdagi odamlar bo'lsa-da, yozuvchi ularni ko'pchilikka namoyon bo'lmagan xislatlari orqali bizga tanishtiradi ularning qalbini tinglashga , ularga hamdard bo'lihga chqiradi.

Abdulla Qahhorning shunday hikoyalari borki ularni jahon novolistik adabiyotining eng axshi namunalari bilan bir qatorga qo'shish mumkin deb yozadi rus tanqidchisi Semirovna

Abdulla qahhor ko'rganlarin qog'ozga qoralash orqali g'oyalarini o'quvchiga tasvirlab beradigan yozuvchi bo'lgan. “sarob” uning ko'rganlari mahsuli edi. Kim nimaga intilsa shuni topadi.saidiy ham o'z taqdirini o'z qo'l bilan zamona zayliga topshiradi. Saidiy munisxon o'rtasidagi chalkash munosabat masalnig shu tarizda qo'yilishida ham zamon nafasi bor edi. Saidiyning munishonga muhabbati ham faqat xudbin shaxslarga xos edi. Saidiy judayam shuxratparaz obraz sifatida namoyon bo'ladi o'z maqadi sari shoshiladi va bamisoli zamon qo'lidagi oddiy piyodaga aylanadi. Saidiy qay daraja xudbin bo'lmasin, uning orzu istaklarini barbot bo'laverishida roman yaratilgan davrdagi diqqinafas hayotning ta'siri yo'q emas. Sarob qahramonlari zamondan andoza olgan mustabit tuzum ohir oqibqt ularni yanchib tashlagan Saidiy va Munisxon Shunday muhitda yashar ediki ularda bahtli bo'lishga sira ham yo'l yo'q edi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda Abdulla qahhor sarob romanidan katta maqsadni ko'zlaydi hayotini tavakkaga qo'yib asarni yozadi o'z o'rnida zamonga moslashadi borini boricha yozish va asarni ham o'zini ham o'tga tashlashni emas ijtimoiy holatga to'g'ri baho berib kosa tagida nim kosa tarzida o'z

g'oyasini qahramonlari taqdirga chizadi yani kim qanday yashasa shunday o'lim topadi deyaoladi asar orqali.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdulla Qahhor "Sarob" romani.2021-yil
2. Matyoqub Qo'shjonov "Sarob"ning o'tmishi va buguni.Toshkent 2021
3. Abdulla Qahhor ijodida badiiy psixologizm .Toshkent 1999

